

8. Чиж Д. Я вперше голосуватиму на виборі... Як підвищити зацікавленість і активність молоді в політичних процесах? *День*. 2018. 20 вересня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/blog-lshzh/ya-vpershe-golosuvatymu-na-vyborah> (дата звернення: 08.03.2019).

Стасевська О. А.,

кандидат філософських наук, доцент,

Уманець О. В.,

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

ПОЛІТИЧНИЙ МІФ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

За умов трансформації українського суспільства, створення й впровадження нових технологій змінюється комунікативний простір, ускладнюються суспільно-політичні зв'язки і відносини, багаторазово зростає щільність інформаційного простору, в якому наявним є співіснування/ зіткнення політичних міфів, які загалом є однією із сутнісних підвалин політичної культури суспільства.

Актуалізація політичного міфу на рівні суспільної свідомості детермінована невідповідністю застарілої попередньої (радянської) міфології сучасним соціокультурним реаліям інформаційного суспільства та процесом його концептуального оновлення. У науковому дискурсі актуалізацію політичного міфу відбивають розвідки таких науковців, як В. Андрущенко, В. Бебик, М. Головатий, В. Горський, О. Донченко, М. Кармазіна, З. Самчук, Ю. Шаповал, Ю. Шайгородський та ін., в яких політичний міф репрезентується як феномен сучасної політики, спосіб формування політичного простору, фактор розвитку та маркер потенціалу політичної культури.

Політична культура є невід'ємною складовою загальнонаціональної культури, яка акумулює політичний досвід спільноти, великих і малих соціальних груп, отриманий і сформований протягом історичного розвитку, та концентрує-інтерпретує його в політичному міфі. Як система історично сформованих образів, в якій міститься історична пам'ять народу, що збері-

гає політичний досвід, використовується задля досягнення політичних цілей (боротьба за владу, її легітимізацію), політичний міф віддзеркалює певні політичні інтереси. Саме за цієї причини процес його творення визначається науковцями як прикладна міфологія.

Сучасний політичний міф за формою й за змістом істотно різниться від архаїчних. Стихійно сформований архаїчний міф базувався на народній творчості, був націлений на захист природи, роду, народу, країни, держави, на акумуляцію колективної енергії, що мобілізувала людей на певні дії. Штучно створений та цілеспрямовано конструйований в інтересах певних соціальних груп і політичних сил, сучасний політичний міф має іншу природу та подвійну спрямованість. З одного боку, він є суттєвим чинником консолідації суспільства, з іншого – чинником небезпеки для суспільства та абсолютної деструкції його буття.

Специфіка політичного міфу визначається його суто функціональним, а не пізнавальним значенням – як інструмент формування політичних цінностей та настанов, він виконує функцію впливу. Важливо підкреслити імперативність, потужний спонукальний потенціал цього впливу – політичний міф завжди розрахований на конкретний результат, його загальною кінцевою метою є декларативне спонукання соціуму до певної соціальної реакції. Безумовною його ознакою є також «незнання» або неповне (вибіркове) знання, ігнорування фактичних пластів, використання одиничних фактів, які «легко вкладаються» в те, що він утверджує.

Політичний міф постає як специфічний засіб конструювання політичного простору та вибудовування певної ціннісної системи, вид ідеологічної практики зі створення, поширення та підтримки ілюзій, сформованих політичною елітою з метою прогнозованого та запрограмованого впливу на маси. Урбанізація, прагматизм та інформатизація обумовили його наповнення раціоналістичними елементами, максимальне наближення до ідеології.

Політичний міф, як штучно створена конструкція, все більше маскується під реальність, через ігнорування минулого або його перегляд/ревізію, створює віртуальну реальність, що суттєво підвищує ефективність його дієвості.

Кардинальність впливу політичного міфу на політичну культуру українського суспільства детермінована передусім трансформаційним станом українського суспільства, ознаками якого є неусталеність, соціальна нестабільність, криза традиційних структур, нерівномірність суспільних процесів, «тимчасовість» стану суспільства, яке перебуває у ситуації переходу до якісно нового етапу розвитку, підвищений рівень інноваційності, незворот-

ність змін, оскільки навіть за умов їх негативногорезультату повернення до попереднього етапу стає неможливим. Не менш вагомими чинниками сучасної значущості політичного міфу в просторі українського суспільства також є: конфлікт цінностей, що стає сприятливим ґрунтом для політичної міфотворчості; специфіка світоглядних, ментальних настанов, зокрема притаманна українству традиція некритичного сприйняття інформації (особливо офіційної) як даності; зміна політичної кон'юнктури; пріоритетність «сили уяви», маніпуляцій як засобів скеровування великих мас людей, що є більш ефективними за сучасних умов порівняно із іншими методами політичного впливу.

Отже, властивості та соціокультурні умови буття політичного міфу надають йому статусу універсального інструмента впливу на суспільну свідомість та формування політичної культури соціуму. Найдавніша та водночас найсучасніша форма систематичного мислення, політичний міф виступає й як ідентифікаційний чинник – визначаючи причетність до групових міфологічних комплексів, він об'єднує людей з різним життєвим досвідом, рівнем освіти і матеріальними можливостями. Міфологічне виявляється альтернативою раціональному політичному дискурсу: будь-яка влада тримається і на громадській думці, оскільки політичний міф панує над людиною, влада повинна панувати над міфом, щоб через нього встановлювати контроль над соціумом. Адже політичні міфи надають осмисленості людському існуванню, виконують соціальне замовлення – забезпечують успішний пошук «необхідних» відповідей, конструюють відповідний політичний простір, моделі поведінки, втілюються в політичних цінностях, ідеалах, закріплюються в правових та політичних нормах. Двоїста сутність політичного міфу, який поєднує в собі реалізацію природних особливостей людського сприйняття дійсності та прагнення політичних еліт обирати найбільш впливові засоби консолідації та стабілізації суспільства, зумовлює особливу значущість й евристичність осмислення його національної специфіки у феноменологічному та онтологічному ракурсах на межі ХХ–ХХІ ст., позначеній загостренням потреби формування нових духовних основ, «консолідуючого фундаменту нації, <...> втілення одвічно притаманної українській культурі принципу соборності – єднання соціуму на основі спільних цінностей і цілей» [1, с. 135].

ЛІТЕРАТУРА

1. Стасевська О. А., Уманець О. В. Духовне оновлення як умова модернізації сучасного українського суспільства: колізії та дисонанси. *Політичні та*

правові дисонанси в сучасних українських реаліях: зб. матеріалів ХХХ Харк. політол. читань (Харків, 16 червня 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 132–136.

2. Стасевська О. А., Уманець О. В. Моральні виміри функціонування громадянського суспільства. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. Збірник наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конфер. «Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації», 16 лист. 2016 р. м. Харків. Вип. 47 (51), Т. 1. Харків: НТУ «ХПІ», 2017. С. 274–284.

Андрейко І. С.,

аспірантка,

Рівненський державний
гуманітарний університет

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В сучасному світі рівність прав та свобод набула значення провідного принципу демократизації та гуманізації суспільства. Кожна людина має право на гідне життя, незважаючи на індивідуальні особливості та відмінності, в тому числі на ті, що пов'язані зі станом здоров'я. На жаль, з об'єктивних умов життєдіяльності та існування різноманітних бар'єрів для повноцінної участі в житті суспільства для людей з порушеннями здоров'я стала актуальною проблематика реалізації прав людей з особливими потребами та обмеженими можливостями – інвалідів.

В 2006 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про права осіб з інвалідністю, яка актуалізувала необхідність комплексного вирішення проблеми реалізації прав інвалідів, їх інтеграції в суспільне життя [1]. В Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю визначені основи політики захисту прав інвалідів – людей зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Мета цієї Конвенції полягає в заохоченні, захисті й забезпеченні повного й рівного здійснення всіма особами з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод, а також у заохоченні поважання притаманної їм гідності. Для реалізації даної мети в Конвенції сформовані такі основні

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Харківська асоціація політологів

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВА КУЛЬТУРА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В КОНТЕКСТІ МОДЕРНОГО
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ**

Збірник матеріалів
XXXII Харківських політологічних читань

(м. Харків, 12 квітня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.111.5:321(477)

П50

Редакційна колегія:

- А. П. Гетьман*, доктор юридичних наук, професор (голова);
М. П. Требін, доктор філософських наук, професор (заст. голови);
О. М. Сахань, кандидат соціологічних наук, доцент (відп. секретар);
Л. М. Герасіна, доктор соціологічних наук, професор;
Г. П. Клімова, доктор філософських наук, професор;
В. Л. Погрібна, доктор соціологічних наук, професор;
І. О. Полищук, доктор політичних наук, професор;
В. Д. Воднік, кандидат філософських наук, доцент;
О. В. Волянська, кандидат соціологічних наук, доцент;
І. В. Підкуркова, кандидат соціологічних наук, доцент

П50 **Політико-правова** культура українського народу в контексті модерного державотворення : зб. матеріалів XXXII Харків. політ. читань (м. Харків, 12 квіт. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 212 с.

ISBN 978-966-937-659-6

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Політико-правова культура українського народу в контексті модерного державотворення» (XXXII Харківські політологічні читання), проведеної 12 квітня 2019 р. Тематика конференції: політико-правова культура українського народу в історичній ретроспективі; трансформації в політико-правовій культурі українського соціуму; проблеми розвитку сучасної політико-правової культури українського народу; електоральна культура українського соціуму на сучасному етапі; політико-правове забезпечення виборчого процесу в Україні; специфіка взаємодії суб'єктів виборчого процесу з електоратом України в умовах євроінтеграції; електоральні стратегії: зміст, цілі, продуктивність; різноманіття тактик і технологій електоральної конкуренції в умовах модерного державотворення.

Збірник розрахований на науковців, викладачів і студентів закладів вищої освіти України, політиків і державних службовців – усіх, хто цікавиться проблемами політичної науки.

УДК 340.111.5:321(477)

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Харківська асоціація політологів, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-659-6

<i>Погрібна В. Л.</i>	ПАТЕРНАЛІСТСЬКІ ПРАКТИКИ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ	52
<i>Поліщук І. О.</i>	ЕЛЕКТОРАЛЬНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ	56
<i>Роговський А. М.</i>	ПОЛИТИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМА НАСИЛИЯ	60
<i>Требін М. П.</i>	ТРАНСКУЛЬТУРАЦІЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	63
<i>Шаповаленко М. В.</i>	ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ-ДЕДЕМОКРАТИЗАЦІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	68
<i>Андрушко Л. М.</i>	ЗВИЧАЄВЕ ПРАВО КИЇВСЬКОЇ РУСИ	70
<i>Воднік В. Д.</i>	РОЛЬ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	74
<i>Волянська О. В.</i>	ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ У СТАВЛЕННІ ДО КОРУПЦІЇ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ	77
<i>Гайворонюк Н. В., Приймак Б. І.</i>	МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ: ВІД ПАДІННЯ ДО ЗЛЕТУ?	82
<i>Квіткін П. В., Дятлова І. В.</i>	ПРАВОВА КУЛЬТУРА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ	85
<i>Окладна М. Г., Перевалова Л. В.</i>	ЧИННИКИ І ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ «ПРОЕКТА» ДЕМОКРАТІЇ В ПОЛІТИКО-КУЛЬТУРНИХ УМОВАХ ТРАНЗИТИВНИХ ДЕРЖАВ	89
<i>Олексюк М. М.</i>	«ГІБРИДНА» ВІЙНА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	92
<i>Підкуркова І. В.</i>	ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ	96
<i>Поцюрко О. Ю.</i>	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕЇ В ТВОРЧОСТІ П. КУЛІША	98
<i>Сахань О. М.</i>	АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	101

<i>Стасевська О. А., Уманець О. В.</i>	ПОЛІТИЧНИЙ МІФ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА	106
<i>Андрейко І. С.</i>	НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	109
<i>Горбачов А. В.</i>	ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	113
<i>Коваль К. Ю.</i>	ІНВАНТИОНМЕНТАЛЬНА КОМПОНЕНТА ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН	116
<i>Постельжук Я. В.</i>	ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ОБ'ЄКТ ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 2019 РОКУ	119
<i>Свистун І. Ю.</i>	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ	123
<i>Требін О. М.</i>	МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ	125

СТУДЕНТСЬКА ТРИБУНА

<i>Авраменко Д. А.</i>	ПЕРЕДУМОВИ ВРАЗЛИВОСТІ УКРАЇНИ ДО ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ	129
<i>Біканова А. А.</i>	ТЕРОРИЗМ ЯК ФОРМА ПОЛІТИЧНОГО НАСИЛЛЯ	130
<i>Білоусова Д. О.</i>	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	133
<i>Бородавко К. Р.</i>	РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ	136
<i>Бурлакова А. А.</i>	ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ В ПИТАННІ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС	138
<i>Грасберг І. О.</i>	РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЦІ	140
<i>Давидович А. О.</i>	СТРАТЕГІЯ МАНІПУЛЮВАННЯ В ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ КАМΠΑНИЯХ	141

Наукове видання

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВА КУЛЬТУРА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В КОНТЕКСТІ
МОДЕРНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ**

Збірник матеріалів
XXXII Харківських політологічних читань

(м. Харків, 12 квітня 2019 р.)

Відповідальність за зміст тез несуть автори

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *О. А. Федосєвої*

Підписано до друку з оригінал-макета 08.04.2019.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 11,9. Ум. друк. арк. 12,3. Вид. № 2154.
Тираж 100 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Татарчук С. І.
Тел. (057) 717-28-80